

Міністерство освіти і науки України

Національний університет харчових технологій

**80 МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

*“Наукові здобутки молоді –
вирішенню проблем харчування людства
у XXI столітті”*

Частина 4

10–11 квітня 2014 р.

Київ НУХТ 2014

8. Соціологія девіантної поведінки

Ірина Дитюк, Олександр Пилипенко

Національний університет харчових технологій

Девіантна поведінка, що розуміється як порушення соціальних норм, придбало в останні роки масовий характер і поставило цю проблему в центр уваги соціологів, соціальних психологів, медиків, працівників правоохоронних органів. Пояснити причини, умови і фактори, що детермінують це соціальне явище, стала насущною задачею. Її розгляд припускає пошук відповідей на ряд фундаментальних питань, серед яких питання про сутність категорії «норма» і про відхилення від неї. У стабільно функціонуючому суспільстві, яке стрімко розвивається, відповідь на це питання більш-менш ясне. Соціальна норма - це необхідний і відносно стійкий елемент соціальної практики, що виконує роль інструмента соціального регулювання і контролю. Соціальна норма знаходить своє втілення у законах, традиціях, звичаях, тобто у всьому тому, що стало звичкою, міцно ввійшло в побут, у спосіб життя більшості населення, підтримується суспільною думкою. Девіантна поведінка значної маси населення втілює сьогодні найбільш небезпечні для країни руйнівні тенденції.

Девіантна поведінка – це вчинок, дії людини, що не відповідають офіційно встановленим чи фактично сформованим у даному суспільстві нормам (стандартам, шаблонам);

Предметом подібних теорій можуть виступати соціальні явища й інститути у визначеній сфері суспільного буття чи ж «наскрізні», властивим різним сферам.

Об'єктами дослідження виступають різні види відхилень:

- Культурні і психічні відхилення.
- Індивідуальні і групові відхилення.
- Первинне і вторинне відхилення.
- Культурно засуджувані відхилення.

Одною з основних концепцій девіантної поведінки є соціальна норма. Вона визначає історично сформований у конкретному суспільстві межу, міру, інтервал припустимого поведінки, діяльності людей, соціальних груп, організацій. Границі між позитивним і негативним девіантної поведінки мінливі в часі і просторі соціумів.

Крім того, одночасно існують різні «нормативні субкультури». Усвідомлення неминучості відхилень у поведженні частини людей не виключає необхідності постійної боротьби суспільства з різними формами соціальної патології.

У соціології девіантної поведінки виділяються кілька напрямків, що пояснюють причини виникнення такої поведінки. Так, Р. Мертон, використовуючи висунуте Е. Дюркгеймом поняття «аномія», причиною поведінки, що відхиляється, вважає непогодженість між цілями, висунутими суспільством, і засобами, що воно пропонує для їхнього досягнення. Інший напрямок склався в рамках теорії конфлікту. Професор В.Н. Іванов виділяє такі причини девіації як: ті зміни в соціальних відносинах суспільства, що одержали відображення в понятті «маргіналізація», тобто його нестійкість, «проміжність», «перехідність», поширення різного роду соціальних патологій.

В залежності від способів взаємодії з реальністю та порушенням тих чи інших норм суспільства прояви девіантної поведінки поділяються на 5 видів:

1. *Делінквентний вид девіантної поведінки.*
2. *Адиктивний вид девіантної поведінки.*
3. *Патохарактерологічний вид девіантної поведінки.*
4. *Психопатологічний вид девіантної поведінки..*
5. *Грунтується на суперцінностях.*

Отже, ми визначили, що девіантна поведінка - це поведінка індивіда чи групи, що не відповідає загальноприйнятим нормам, у результаті чого ці норми ними порушуються. Такий стан називається аномією і є основною причиною поведінки, яка відхиляється. З огляду на те, що девіантна поведінка може приймати самі різні форми необхідно вивчати дане явище, виявляючи диференційований підхід.

Література

1. *Іванов В. Н.* Девіантна поведінка: причини і масштаби // Соціально-політичний журнал. 1995. № 2. С. 47-57.
2. *Патаки Ф.* Деякі проблеми поведінки //, що відхиляється(девіантного), Психологічний журнал. Т. 8. № 4. 1987. С. 92-102.
3. *Змановская Е. В.* Девіантологія :(Психологія поведінки, що відхиляється) : Навчальн. посібник для студ. высш. навчальн. закладів. - 2-е видавництво, испр. - М.: Видавничий центр " Академія", 2004. - 288 с. ISBN 5-7695-1782-4
4. *Гилинский, Я.* Девіантологія. - 2-е видавництво испр. і доп. - СПб.: Видавництво Р. Асланова "Юридичний центр Прес", 2007. - 528 с.